

KPSS
2024
ÖABT

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

VIDEO
DESTEKLİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ

KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ

Arti - Yapay
Zekâ Asistan

Dijital Öğrenme
Ayak İzi

Hibrit Kitap
Teknolojisi

Hibrit kitaba erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Okul Öncesi Öğretmenliği Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6829-32-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

14. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Proje-Yayın: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Koza Yayın Dağıtım AŞ
Saray Mahallesi 205 cadde No: 4/2
Kahramankazan/ANKARA
Tel: (0312) 385 91 91

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 45553

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) Okul Öncesi Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, çıkmış sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

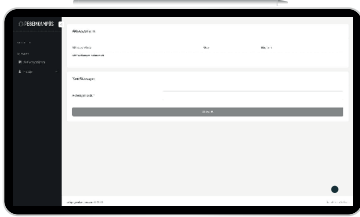
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

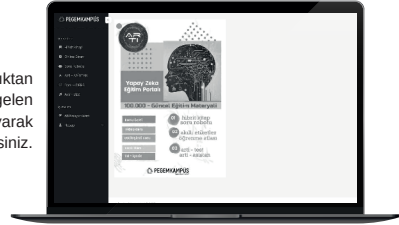
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.
Hibrit kitaplara kasım ayı itibarıyla erişim sağlanacaktır.**

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

ALAN BİLGİSİ

1. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİNE GİRİŞ

Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi.....	2
Türkiye'de Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminin Gelişimi.....	6
Dünyada Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminin Gelişimi.....	7
Erken Çocukluk Döneminde Çocuğun İhtiyaçları.....	9
Ülkemizde Uygulanan Erken Çocukluk Eğitimi Programları.....	9
Türkiye'de Erken Çocukluk Dönemi Kurumları.....	10
Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Ortamları.....	12
Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Kurumlarında Öğretmenler ve Personel.....	14
Erken Çocukluk Döneminde Aile Katılım Çalışmaları.....	16
Çözümlü Test.....	21
Cevaplı Test.....	26

2. BÖLÜM: ÇOCUK SAĞLIĞI VE İLK YARDIM

Anne Çocuk Sağlığının Önemi.....	30
Kadın Sağlığı.....	32
Doğum.....	36
Lohusalık (Puerperium).....	42
Emzirme ve Lastasyon.....	42
Aile Planlaması.....	43
Doğum Kontrol Yöntemleri.....	44
Çocuk Sağlığı.....	47
Çocuklarda Temel İlk Yardım Uygulamaları.....	56
Çocuklarda Oyun Yaralanmaları.....	64
Çocuk ve Gençlerde Görülen Spor Yaralanmaları.....	65
Çocuk ve Gençlerde Görülen Spor Sakatlıkları.....	66
Spor Yaralanmalarının Tedavisinde Genel Yaklaşımlar.....	66
Çözümlü Test.....	67
Cevaplı Test.....	74

3. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE GELİŞİM - I

Piaget'ye Göre Bilişsel Gelişim.....	77
Vygotsky'nin Sosyokültürel Kuramı.....	87
Bruner'in Bilişsel Gelişim Kuramı.....	89
Erken Çocukluk Döneminde Bilişsel Yeterlilikler.....	89
Dil Gelişimi.....	90
Dil Becerileri.....	93
Dil Gelişim Dönemleri.....	94
Çözümlü Test.....	97
Cevaplı Test.....	102
Çözümlü Test.....	105

4. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE GELİŞİM - II

Sosyal Gelişim.....	110
Erken Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim.....	115
Kişilik.....	120
Kişilik Kuramları.....	121
Sosyal Psikoloji.....	125
Çözümlü Test.....	138
Cevaplı Test.....	143

**5. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUKTA
OYUN GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ**

Oyun Nedir?	146
Oyunun Özellikleri	147
Oyunun Önemi	147
Oyunun Tarihiçesi	149
Oyun Kuramları	154
Yaşlara Göre Oyunun Gelişimi	159
Oyun Türleri	161
Oyuncak ve Oyun Materyalleri	168
Çözümlü Test	171
Cevaplı Test	176

6. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EDEBİYATI

Dünyadaki Gelişim	179
Türkiye'de Gelişim	180
Çocuk Edebiyatı Nedir?	181
Çocuk Edebiyatının Çocuklara Katkısı	182
Erken Çocukluk Dönemi Kitaplarında Bulunması Gereken Temel Özellikler	185
Çocuk Edebiyatının Genel Özellikleri	188
Erken Çocukluk Dönemi Çocukları İçin Çocuk Edebiyatı Türleri	190
Çocuk Edebiyatı - Drama İlişkisi	195
Erken Çocukluk Dönemi Çocuk Edebiyatında Özel Konular	200
Erken Çocukluk Dönemi Çocuk Edebiyatının Hedefleri	204
Günümüzde Çocuk Edebiyatı Yazarları ve Eserleri	205
Günümüzde Erken Çocukluk Dönemi Çocuk Resimleyenleri /- Çizerleri, Yazar ve Eserleri	210
Çözümlü Test	213
Cevaplı Test	221

7. BÖLÜM: ÇOCUK RUH SAĞLIĞI

Giriş	225
Ruh Sağlığına Kuramsal Bakış	226
Bağlanma ve Çocuk Ruh Sağlığı İlişkisi	229
Sosyalleşme ve Çocuk Ruh Sağlığı İlişkisi	230
Çocuk Ruh Sağlığına Ailenin Etkisi	230
Özel Durumlarda Çocuk	244
Dsm-V Çocuk Ruh Sağlığı	248
Çözümlü Test-1	263
Çözümlü Test-2	268
Cevaplı Test	273

**8. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ
EĞİTİMİNDE DRAMA**

Giriş	276
Temel Kavramlar	276
Eğitimde Dramanın Temel Öğeleri ve Tiyatro İlişkisi	278
Drama Eğitmeni (Lideri ya da Dramayı Alanında Kullanan Öğretmen)	279
Grup (Katılımcılar) ve Yaşantı	279
Mekân - Çalışma Ortamı	279
Konu - Düşünce	280
Eğitimde Dramanın Kısa Tarihiçesi	281
Eğitimde Yaratıcı Dramanın Belirgin Özellikleri	282
Yaratıcı Dramanın Genel Amaçları	284
Eğitimde Dramanın Yapılandırılması-Aşamaları	284
Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminde Yararlanılabilecek Drama Teknikleri	287
Çözümlü Test	295
Cevaplı Test	300

9. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR, PROGRAMLAR VE YÖNTEMLER

Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Kuramsal Temelleri.....	304
Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Tanımı	605
Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Özellikleri	307
Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Planlama ve Uygulama Sürecinde Öğretmenin Rolü	309
Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Eğitim Ortamının Düzenlenmesi ve Öğrenme Merkezleri.....	310
Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Planlama.....	312
Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Değerlendirme	316
Çözümlü Test	320
Cevaplı Test.....	326
Özel Öğretim Yöntemi	328
Erken Çocukluk Döneminde Farklı Yaklaşımlar	347
Çözümlü Test	352
Cevaplı Test.....	358

10. BÖLÜM: OKULA UYUM VE ERKEN OKURYAZARLIK

Erken Çocukluk Döneminde Eğitime Başlama ve Uyum	361
İlkokula Hazırbulunuşluk ve Uyum	362
İlkokula Hazırbulunuşluğu Etkileyen Faktörler	363
Uyum ve Hazırbulunuşluk Konularında Çocukları Tanımak için Kullanılabilecek Teknikler	364
Test Dışı Teknikler	364
Test Teknikleri	365
İlkokula Hazırbulunuşlukla İlgili Yaklaşımlar	366
Alfabe Bilgisi ile İlgili Yaklaşımlar	368
Okuma Öğretimi ile İlgili Yaklaşımlar/Yöntemler	369
İlk Okuma Yazma Öğretim Yöntemleri	369
MEB Türkçe Öğretimi Programına göre 1. Sınıf Türkçe Dersinde Okuma-Yazma Öğretimi.....	369
Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programında (MEB, 2013) Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	373
Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programında (MEB, 2013) Türkçe Etkinlikleri.....	373
Cevaplı Test.....	375

ALAN EĞİTİMİ**11. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ FEN EĞİTİMİ**

Fen Bilimlerine İlişkin Temel Kavramlar	380
Fen, Bilimsel Bilgi ve Bilimsel Yöntem.....	380
Fen Eğitiminin Önemi ve Amacı.....	380
Bilimsel Süreç Becerileri	381
Temel Bilim Alanları	385
Fen Eğitiminde Kavram Öğretimi.....	387
Fen Eğitiminin Programdaki Yeri	389
Fen Merkezi ve Fen Materyalleri.....	389
Fen Eğitiminde Öğretmenin Rolü.....	390
Fen Etkinliklerinde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	390
Fen Eğitiminde Değerlendirme	396
Fen Eğitiminde Ailenin ve Toplumun Rolü	396
Okul Dışı Fen Deneyimleri.....	396
Çözümlü Test.....	397
Cevaplı Test.....	401

12. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ**MATEMATİK EĞİTİMİ**

Erken Çocukluk Dönemi Matematik Eğitimi.....	404
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı ve Matematik Eğitimi.....	404
Gelişim Teorileri ve Matematik Eğitimi	406
İlk Matematik Kavramları: Eşleştirme, Karşılaştırma, Sıralama, Sınıflandırma-Gruplama	407
Sayı Kavramı	409
Uzay ve Geometri	411
Grafikler.....	412
Örüntü	413
Problem Çözme	414
Ölçme	416
Değerlendirme.....	418
Çözümlü Test	419
Cevaplı Test.....	424

13. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Görsel Sanatlar Eğitimi	427
Görsel Sanatlar Eğitiminde Tanımlar ve Kavramlar	428
Sanatın Tanımı	428
Sanat Eğitimi	428
Sanat Eğitiminin Gerekliliği	429
Görsel Sanatlarda Öğretim Yöntem ve Teknikleri	429
5-6 Yaş Grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi	431
Erken Çocuklukta Dönemde Sanatsal Gelişim	437
Çocuğun Sanatsal (Grafiksel) Gelişim Basamakları	437
Karalama Dönemi (2-4 Yaş Arası Öz Anlatımın İlk Belirtileri)	438
Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)	439
Şematik Dönem (7-9 Yaş)	442
Gerçekçilik Dönemi (9-12 Yaş)	442
Mantık (Görünürde Doğalcılık) Dönemi (12-14)	443
Erken Çocukluk Döneminde (5-6 Yaş) Görsel Sanatlar Eğitimi	444
Erken Çocukluk Eğitim Döneminde Yapılan Yaratıcı Sanat Çalışmaları	446
Erken Çocukluk Dönemi Sanat Eğitiminde Müze ve Müze Eğitimi	447
Yaratıcılık Kavramı	450
Yaratıcı Düşünceye İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar	452
Çözümlü Test	458
Cevaplı Test	463

14. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ MÜZİK EĞİTİMİ

Çocuk ve Müzik	465
Müziksel Etkinlikler	468
Çocuğun Müziksel Gelişimi	474
Çözümlü Test	479
Cevaplı Test	483

15. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ HAREKET EĞİTİMİ

Giriş	487
Hareketle İlgili Kavramlar	487
Erken Çocukluk Döneminde Hareket Eğitiminin Önemi	493
Hareket Eğitiminin Gelişim Alanlarına Etkisi	493
Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programında Hareket Eğitiminin Yeri	434
Motor Gelişim	434
Motor Gelişimle İlgili Temel Kavramlar	434
Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler	495
Motor Yetenekler	496
Motor Gelişim (Hareket Gelişimi) Alanları	496
Motor Gelişim Kuramcıları	497
Motor Beceri (Hareket) Sınıflandırması	497
Motor Gelişim Dönemleri	498
Algısal Motor Gelişim	502
Motor Gelişim ile İlgili Testler	502
Çözümlü Test	503
Cevaplı Test	508

16. BÖLÜM: ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE MATERYAL TASARIMI

Erken Çocukluk Eğitiminde Materyal	511
Materyal Tasarımı	511
Çözümlü Test	521
Cevaplı Test	525
KAYNAKÇA	527

ALAN BİLGİSİ

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİ

Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminin Tanımı

Erken çocukluk dönemi eğitiminin çeşitli tanımları bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Erken çocukluk dönemi eğitim; “çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yeteneklerinin göz önünde bulundurulmasıyla sağlıklı bir şekilde fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerinin sağlandığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, olumlu kişilik temellerinin atılarak, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı bir eğitim şeklidir”.¹

Oğuzkan ve Oral'a² göre erken çocukluk dönemi eğitim; “doğumdan, ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların tüm gelişmelerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir.”

Aral, Kandır ve Yaşar'a göre³ “erken çocukluk dönemi eğitim; çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan, bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim sürecidir.”

1993 yılındaki XIV. Millî Eğitim Şurası'nda erken çocukluk dönemi eğitiminin tanımı ve kapsamı şu şekilde ifade edilmiştir: “Erken çocukluk dönemi eğitimi, 0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı ve çevre imkânları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitimin bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim sürecidir.”

Tuğrul⁴ ise erken çocukluk dönemi eğitimini; “0-6 yaşlar arasında çocuğun çok boyutlu gelişimini destekleyerek, yaşam boyu sürecek öğrenmenin temelini atıldığı, sistemli ve bilinçli bir eğitim süreci” olarak tanımlamaktadır.

Önemli !

Yukarıdaki tanımlardan hareketle erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgili öne çıkan özellikler şunlardır:

- ❖ Doğumdan temel eğitime kadar olan süreyi kapsar.
- ❖ Çocukların bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimleri amaçlanır.
- ❖ Bireysel farklılıklarına uygundur.
- ❖ Çocuklara zengin uyarıcı çevre olanakları sağlar.
- ❖ Sosyal çevre ve kültürel değerlerin aktarılmasını amaçlar.
- ❖ Sonraki eğitim basamakları için hazırlayıcıdır.

Erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgili verilen tanımlarda değinilen ortak noktalardan biri de erken çocukluk dönemi eğitimine başlama yaşıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı erken çocukluk dönemi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde yapılan değişikliğe (10 Temmuz 2019 30827 Sayılı Resmî Gazete) göre aşağıdaki yaş düzenlemeleri yapılmıştır:

- ❖ Anaokulu: Eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu
- ❖ Ana sınıfı: Eylül ayı sonu itibarıyla 57-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün eğitim ve hayat boyu öğrenme kurumları bünyesinde açılan sınıfı
- ❖ Uygulama sınıfı: Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında çocuk gelişimi ve eğitimi alanında eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık çocukların eğitiminin yapıldığı uygulama birimini kapsamaktadır.
- ❖ Güne başlama, oyun, beslenme, temizlik, etkinlik, dinlenme ve günü değerlendirme zamanlarını da içerecek şekilde günde elliser dakikalık aralıksız 6 etkinlik saati süre ile normal eğitim yapılması esastır. Ancak kayıt alanında okula kesin kaydı yapılamamış çocuk bulunan okullarda ikili eğitim yapılması zorunludur.
- ❖ Bir grup oluşturabilecek kadar çocuk bulunmayan okullarda 36-68 aylık çocuklar aynı ana sınıfına kaydedilebilir.
- ❖ İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 69 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ayrıca 66, 67 ve 68 aylık çocuklardan velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir.
- ❖ Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 69, 70 ve 71 aylık olanları velisinin yazılı talebi bulunması hâlinde erken çocukluk dönemi eğitime yönlendirir veya kayıtlarını bir yıl erteler.
- ❖ İlkokula kaydı bir yıl ertelenen ve bir önceki yıl erken çocukluk dönemi eğitimi almamış olan 69-71 aylık çocuklara, erken çocukluk dönemi eğitim kurumlarına kayıta öncelik tanınır.

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları

Erken çocukluk dönemi eğitiminin amaçları Türk Millî Eğitiminin amaçlarına bağlı olarak belirlenmektedir. Türk Millî Eğitimi genel amaçları şöyledir:

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin genel amacı Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin Millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır.

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan Millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.⁵

Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminin Amaçları

Erken çocukluk eğitiminin evrensel amaçları olarak kabul edilen görüşler, Mialeret tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:⁶

1. Toplumsal amaçlar:

- ✓ Çalışan kadınların çocuklarına bakmak,
- ✓ Her çocuğa eğitim sağlamak ve onların bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- ✓ Çocukların birbirleriyle ve başkalarıyla ilişki içinde bulunmasına, sosyalleşmesine katkıda bulunmak.

2. Eğitici amaçlar:

- ✓ Çocuğun duyu organlarını eğitmek ve çevreye olan duyarlılığını artırmak.

3. Gelişimsel amaçlar:

- ✓ Çocuğun doğal gelişimini temel alarak gelişimle ilgili deneyimlerine önem vermek.

Önemli !

Türk Millî Eğitim sisteminin genel amaçlarına uygun olarak erken çocukluk dönemi eğitiminin görev ve amaçları şunlardır:

1. Çocukların beden, zihin, duygu gelişimi ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilkokula hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.⁷

Dikkat!

1. Erken çocukluk dönemi eğitiminin amaç ve ilkeleri önemli bir soru alanıdır.
2. "Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak" amacı "kapsayıcı eğitim" ve "bütüncül yaklaşım" özellikleri ile yakından ilişkilidir. Aynı zamanda Türk Millî Eğitiminin "fırsat eşitliği" ilkesinin de bir gereğidir.

ÖABT Çıkmış Soru

Güler Öğretmen, sınıfındaki çocuklarla yaşadığı disiplin sorunlarını asgari düzeye indirmek amacıyla bazı önlemler almıştır. Bunlar; fiziksel çevre, program çevresini düzenleme ve demokratik yaşam becerilerini destekleyecek şekildedir.

Bu nedenle sınıfında;

- I. etkinlikleri bütünleştirerek ve geçişleri iyi planlayarak,
- II. sorun yaşanan olayları tahmin ederek sorun ortaya çıkmadan önlem alarak,
- III. günlük etkinlikleri çok yönlü olacak şekilde hazırlayarak,
- IV. çocukların aileleri ile birlikte kuralları belirleyerek

çeşitli uygulamalar yapmaktadır.

Güler Öğretmen, bu uygulamalardan hangilerini "program çevresi"ni düzenleyerek yapmıştır?

- A) I ve II   B) II ve III   C) III ve IV
D) II, III ve IV   E) I ve III

Çözüm:

Bir sınıfta öğretmen etkin katılımı sağlayarak disiplin problemleri asgari düzeye indirgenebilir. Bu sürecin düzenlenmesinde; fiziksel çevre, program çevresini düzenleme ve demokratik yaşam becerilerini destekleyecek ortamlar oluşturulması mümkündür. Bu uygulamalardan program çerçevesinde olanlar ise "Etkinlikleri bütünleştirerek ve geçişleri iyi planlama", "Günlük etkinlikleri çok yönlü olacak şekilde hazırlama" olarak açıklanmıştır.

Cevap E

ÖABT Çıkış Soru

Aşağıdakilerden hangisi erken çocukluk dönemi eğitiminin genel amaçlarından biri değildir?

- A) Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak
- B) Çocukları ilkokula hazırlamak
- C) Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak
- D) Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak
- E) Çocuklara demokratik bir eğitim ortamı hazırlamak

Çözüm:

Erken çocukluk dönemi eğitiminin genel amaçları:

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak
- Çocukları ilkokula hazırlamak
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak

Cevap E

ÖABT Çıkış Soru

2023 Eğitim Vizyonu'nda erken çocukluk dönemi eğitime ilişkin olarak açıklanan, "Şartları elverişsiz yerleşim birimlerindeki çocukların beslenme ihtiyaçlarının karşılanması" amacı erken çocukluk dönemi eğitiminin aşağıda verilen özelliklerinden hangisi ile ilişkilidir?

- A) Oyun temelli olması
- B) Çocuk merkezli olması
- C) Rehberlik hizmetine önem vermesi
- D) Bütüncül müdahaleler içermesi
- E) Keşfederek öğrenmeye önem vermesi

Çözüm:

2023 Eğitim Vizyonu'nda erken çocukluk dönemi eğitime ilişkin olarak açıklanan, "Şartları elverişsiz yerleşim birimlerindeki çocukların beslenme ihtiyaçlarının karşılanması" amacı erken çocukluk dönemi eğitiminin bütüncül müdahaleler içermesi aynı zamanda çocukların gelişimlerini çok yönlü destekleyecek ortamın düzenlenmesi ile ilgilidir.

Cevap D

ÖABT Çıkış Soru

Sosyal çalışmalar, çocukların kendi dünyalarını anlamaları için yaptıkları etkinliklerdir. Bu çalışmaların çocuklara katkısı oldukça fazladır; çünkü çocuklar bu çalışmalar sayesinde kendisini, ailesini ve toplumu daha kolay anlayabilir ve toplumla arasındaki ilişkiyi de kolaylaştırabilir. Sosyal çalışmaların konusu çocukların ilgilerine, ihtiyaçlarına, yeteneklerine, yaş gruplarına, ailelerinin nerede yaşadığına ve öğretmenin çocuklarla geliştirmek istediği kavramlara göre değişiklik gösterebilmektedir.

Yapılan açıklamada sözü edilen bu erken çocukluk dönemi eğitim yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Reggio Emilia
- B) High Scope
- C) Bank Street
- D) Head Start
- E) Proje

Çözüm:

Bank Street'e göre, sosyal çalışmalar, çocukların kendi dünyalarını anlamaları için yaptıkları etkinliklerdir. Bu çalışmaların çocuklara katkısı oldukça fazladır; çünkü çocuklar bu çalışmalar sayesinde kendisini, ailesini ve toplumu daha kolay anlayabilir ve toplumla arasındaki ilişkiyi de kolaylaştırabilir. Sosyal çalışmaların konusu çocukların ilgilerine, ihtiyaçlarına, yeteneklerine, yaş gruplarına, ailelerinin nerede yaşadığına ve öğretmenin çocuklarla geliştirmek istediği kavramlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Sosyal çalışmalar haricinde programın temelinde sanat, drama, okuma ve müzik etkinlikleri de yer almaktadır. Ayrıca, her eğitim yaklaşımında olduğu gibi Bank Street Yaklaşımı'nda da 'oyun' büyük önem taşımaktadır. Çocukların oyun sayesinde dil gelişimi olumlu etkilendir, çocuk yeni fikirler kazanır ve diğer kişilerle olan ilişkileri geliştirir.

Cevap C**Erken Çocukluk Eğitiminin Temel İlkeleri**

Erken çocukluk dönemi eğitimi, bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:⁹

1. **Bireysel farklılıklar:** Erken çocukluk dönemi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. **Gelişimi destekleme ve ilkokula hazırlık:** Erken çocukluk dönemi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. **Demokratik eğitim:** Erken çocukluk dönemi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

4. **Öğrenciye ve çevreye görelilik:** Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. **Bilinenden bilinmeyene:** Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. **Türkçe eğitimi:** Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
7. **Değer öğretimi:** Erken çocukluk döneminde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. **Özdenetim:** Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona özdenetim kazandırmalıdır.
9. **Oyun temellilik:** Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. **Öz saygıyı geliştirme:** Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
11. **Özerkliği destekleme:** Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
12. **Duyguları tanıma:** Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
13. **Hayal gücü, düşünme ve iletişim becerileri:** Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
14. **Aile ve sosyal çevreye uygunluk:** Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
15. **Etkin katılım:** Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. **Rehberlik:** Erken çocukluk dönemi eğitim süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
17. **Düzenli değerlendirme:** Çocuğun gelişimi ve erken çocukluk dönemi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
18. **Üç boyutlu değerlendirme:** Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

ÖABT Çıkış Soru

Perihan Öğretmen, güne başlama zamanının sonunda çocukların oyun zamanında kiminle, hangi öğrenme merkezinde, ne yapmak istediklerini sorarak onların günlerini planlamaları için rehberlik etmektedir. Böylece çocuklar oyun zamanında kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda oyun oynamakta ve aralarında herhangi bir anlaşmazlık yaşanmamaktadır.

Öğretmenin oyun zamanı için böyle bir yöntem uygulaması, erken çocukluk eğitiminin aşağıdaki temel ilkelerinden hangisine uygun bir örnektir?

- A) Tüm gelişim alanları desteklenmeli ve çocuklar ilkokula hazırlanmalıdır.
- B) Bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmeye olanak tanınmalıdır.
- C) Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
- D) Demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
- E) Çocukların kendi ve başkalarının duygularını fark etmeleri desteklenmelidir

Çözüm:

Perihan Öğretmen'in çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak öğrenme merkezlerini düzenlemesi, bu merkezleri kullanma sürecinde karar almalarını destekleyecek ortam sunması ve bunu kullanabilmeleri için uygun yönergeleri vermesi erken çocukluk eğitiminin demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamını sunma ilkesi ile açıklanabilir.

Cevap D

Erken Çocukluk Dönemi Eğitiminin Önemi

Erken çocukluk dönemi eğitiminin neden önemli olduğu ile ilgili hususlar aşağıda maddeler hâlinde sıralanmıştır:

- ❖ **Kişilik gelişimi için kritik dönem:** Erken çocukluk dönemi 0-6 yaş arasını kapsar. Bu dönem, bireyin kişilik yapısını oluşturmada kritik bir dönemdir.
- ❖ **Hızlı gelişime destek:** 0-6 yaş döneminde çocuğun gelişimi ve öğrenme potansiyeli oldukça hızlıdır. Bu dönemde kazanılan davranışların büyük bir kısmı bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirmekte, beden sağlığının gelişiminin temelini oluşturmaktadır.⁹
- ❖ **Zengin uyarıcı ortam sağlama:** 0-6 yaş kapsayan çocukluk döneminde, çocuğun gelişimine uygun donanımı kazanabilmesi bakımından aile tarafından verilen eğitim tek başına yetersiz kalmaktadır. Zengin uyarıcı ortama sahip olan erken çocukluk dönemi kurumları bu eksikliği gidermektedir.
- ❖ **Çocuk bakımı:** Erken çocukluk dönemi kurumları eğitim imkânının yanında çalışan anneler için bakım imkânı da sunmaktadır.

- ❖ **Fırsat eşitliği:** Erken çocukluk dönemi eğitimi farklı sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarına eşit düzeyde fırsat sağlamaktadır. Bu durum, toplumsal eşitlik ve toplumsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır.
- ❖ **Sosyal ve ekonomik katkı:** Erken çocukluk dönemi eğitime yapılan yatırımın toplum ekonomisine katkısının yüksek olduğu anlaşılmıştır.
- ❖ Erken çocukluk dönemi eğitime önem veren ülkelerin PISA gibi standart kabul edilen sınavlarda yüksek başarı elde ettikleri görülmüştür.
- ❖ **Sağlıklı beslenme:** Erken çocukluk dönemi eğitimi çocuğun gelişiminde sağlıklı beslenme imkânları sunmaktadır.
- ❖ **Sosyalleşme:** Özellikle 5-6 yaş dönemleri sorumluluk duygusu, disiplin ve kurallara uyma açısından kritiktir.
- ❖ **İlkokula hazırlık:** Çocuğun ilkokula hazırlıklı olarak gidebilmesinde erken çocukluk dönemi eğitiminin katkısı yüksektir.
- ❖ **Paylaşma ve iletişim becerileri:** Erken çocukluk dönemi eğitimi boyunca oynanan oyunlar ve yapılan etkinlikler aracılığıyla kendi yeteneklerini keşfeden çocuk paylaşmayı, dinlemeyi, iletişim kurmayı öğrenmektedir.
- ❖ **Okumaya ve yazmaya hazırlık:** Erken çocukluk dönemi eğitimi alan çocuk aynı zamanda okuma yazmaya da hazırlık yapmış olur.
- ❖ **Soyut düşünmeye katkı:** Erken çocukluk dönemi eğitimi alan bireylerin matematik ve soyut düşünme becerileri açısından avantajlı oldukları belirlenmiştir.
- ❖ **Düşünme becerileri:** Erken çocukluk dönemi eğitimi, çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi açısından da önemli bir eğitim basamağıdır.

TÜRKİYE'DE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

Cumhuriyet Öncesi Dönem'de Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi

İslamiyet öncesi toplumlarda, küçük çocuklara aileleri tarafından temel yaşam becerileri kazandırılırdı. Türklerin İslamiyet'e girmelerinden sonra İslam dininin kuralları ön plana alınarak çocuklara bu doğrultuda eğitim verilmiştir. Osmanlı döneminde erken çocukluk dönemi çocuklarının eğitimi için bir anlamda erken çocukluk dönemi eğitim kurumlarının ilk örnekleri sayılabilecek "Sıbyan Okulları" ile "İslahhaneler", "Darüleytam-ı Osmani" ve "Darüleytamlar" vardı.¹⁰

Osmanlı'nın son yıllarında 1908'den önce, İstanbul ve bazı vilayetlerde özel ana mektepleri açılmıştır. Resmî ana mektepleri ise Balkan Savaşlarından sonra açılıp yaygınlaşmaya başlamıştır (Akyüz, 2006).

Erken çocukluk dönemi eğitimi alanında en somut adımlardan biri Satı Bey tarafından atılmıştır. Satı Bey, İstanbul Beyazıt'ta özel bir anaokulu açmıştır. 1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkati (İlköğretim Geçici Kanunu) ile anaokulları ve sıbyan sınıfları ilköğretim içinde sayılmıştır.

Resmî anaokullarının bilinen ilk ve kapsamlı programı 1914 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu programın ilk cümlesi anaokullarının "bir öğretim ve ders okulu değil, bir yaşam ve hareket okulu, çocuk bahçesi olduğu" şeklindedir.¹¹ 1915'te Ana Mektepleri Nizamnamesi yayınlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi

Cumhuriyet Dönemi'nde erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgili önemli gelişmelerden bazıları şunlardır:

- ❖ **1927-**Ankara'da anaokuluna öğretmen yetiştirmek için bir Ana Muallime Mektebi açıldı. Kısa bir süre sonra da kapatıldı.
- ❖ **1928-**Harf İnkılabı'nın yapılması ile birlikte ana sınıflarına ayrılan ödenekler ilköğretime aktarılmıştır. Anaokullarında görevli öğretmenler okuma yazma seferberliklerinde görevlendirilmişlerdir. Kaynak ve öğretmen yetersizliğinden dolayı anaokulları kapatılmıştır.
- ❖ **1932-**İstanbul Belediyesi tarafından bir çocuk yuvası açılmıştır.
- ❖ **1933-**Resmî anaokullarında sadece 12 anaokulu öğretmen görev yapmaktadır.
- ❖ **1949-IV.** Milli Eğitim Şurasında okul öncesi eğitim gündem maddeleri arasında yer almasa da "Okul Dışında Demokratik Eğitim" başlıklı görüşmelerde "Okuma Çağına Gelmemiş Küçüklerin Eğitimi" alt başlığında çocukların aile içindeki eğitiminden söz edilmiştir.
- ❖ **1953-** V. Milli Eğitim Şurasında okul öncesi eğitim ilk kez gündem maddeleri arasında "Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi" şeklinde yer almıştır.
- ❖ **1961-5** Ocak 1961 gün ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu gereğince erken çocukluk dönemi eğitim kurumları isteğe bağlı ilköğretim kurumları arasına alınmıştır.
- ❖ **1963-**Kız Meslek Liselerinde anaokulu öğretmeni yetiştirmek amacıyla çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü açılmıştır.
- ❖ **1992-**Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur.
- ❖ **2011-**İlköğretim Genel Müdürlüğü ve Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü birleştirilerek Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne dönüştürülmüştür.
- ❖ **2014-**Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe girmiştir.

Önemli

Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumlar Yönetmeliğinde 2016 ve 2019 yıllarında değişiklikler yapılmıştır.

DÜNYADA ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

Dünyada erken çocukluk dönemi eğitiminin gelişiminde Comenius, Locke, Rousseau, Pestalozzi, Froebel ve Montessori'nin katkıları büyüktür. Bu bilim insanlarının alana katkıları aşağıda açıklanacaktır:

Antik Yunan'da erken çocukluk dönemi eğitimiyle ilgili şu görüşlere yer verilmiştir:

Platon'a göre çocukların refahı ve geliştirilmesi için tüm sorumluluğun toplumda olduğunu, çocukların baskı altında hiç bir şey öğrenemeyeceğini ve en iyi öğrenme yönteminin oyun olduğunu savunmuştur (Hewes, 1995). Platon aynı zamanda yaşı temel alarak bireyi üç aşamada incelemiştir. Bu inceleme sonunda bireyin gelişimini, doğumdan üç yaşına kadar "bebek", üç yaşından altı yaşına kadar "çocuk" altı yaşından on dört yaşına kadar olan süreci ise "ergen" olarak tanımlamış, ergenlik döneminde resmi eğitimin başlaması gerektiğini ve ahlak eğitimine bu dönemde yoğunluk verilmesi gerektiğini savunmuştur (Lascarides ve Hinitz, 2000). Aristo'da Platon'a benzer bir biçimde gelişimi aşamalara ayırarak bireyi dört aşamada ele almıştır. Doğumdan iki yaşına kadar "bebek", iki-beş yaş arası "çocuk", beş-yedi yaş arası "ileri çocukluk" ve yedi-on dört yaş arasını ise "ergenlik olarak belirlemiştir. Yapılan bu gelişimsel sınıflandırmalar ile birlikte Platon ve Aristo, iyi bir yurttaş olmanın önkoşulu olarak doğumdan itibaren uygun bir eğitimin ve çevrenin çocuğa sunulmasına vurgu yapmışlardır (Krogh ve Slentz, 2001; Lascarides ve Hinitz, 2000). Aristo ve Platon'un çocukların ahlaki değerlerin yanında aynı zamanda düşünme becerileri, yönetim, askeri strateji gibi konularda da erkek çocukların yetiştirilmesi gerektiğini önermişlerdir (Gordon ve Browne, 2011).

Comenius (1592-1670)

Comenius küçük çocuklar için ilk resimli kitap olan *Orbis Pictus*'u yayımlamıştır.¹² Comenius, çocuk oyununun önemine dikkatleri çekmiştir. Çocuklar oyuncaklarla eğlenirler. Bir bakıma zihinleri ve vücutlarıyla egzersiz yaparlar. Taşla, tahtaıyla inşa oyunları oynamaktan hem zevk alırlar hem de beceri kazanırlar. Onları oyunda kısıtlamaktansa hoşnut olmalarını sağlamak gerekir. Çoğu çocuk akranlarıyla oynama ihtiyacı duyar. Bu ihtiyaçları karşılanmalıdır.¹³

John Locke (1632-1704)

Locke, çocuğun eğitimi ve öğretimi konusunu önemsemmiştir. O, laftan ibaret olan deyimlere, sözcüklere değil, doğaya ve eşyaya değer verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu amaçla Locke; nesne dersleri, oyunla öğrenme ve öğrencinin zihinsel etkinliklerinin artırılmasının önemini vurgular. Çocuklarla yapılan çalışmalar oyunlaştırıldığında ancak tat alınacak bir etkinlik hâline gelir.¹⁴ Locke'a göre çocuk, oyununda özgür olmalıdır. Erken dönemlerde çocuğa keyif verecek ve onu eğlendirerek deneyim kazandıracak etkinliklere ihtiyaç vardır. Locke, çocukların ilgilerini ortaya çıkarmak için çocuk oyunlarının gözlemlenmesi gerektiğini vurgular. Daha etkili bir eğitim için duyarlı yetişkinler tarafından doğru modellerle çocuklara deneyim kazandırılmasında fayda vardır.¹⁵

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)

Rousseau, eğitime dair düşüncelerini ve eğitim anlayışını ayrıntılı ve sistemli olarak "Emile" adlı kitabında belirtmiştir. "Emile", J. J. Rousseau'nun Emile adında hayali bir erkek çocuğunu alarak onu yetiştirmesini konu edinmiştir.

Rousseau, insanların doğal olarak iyi olduklarına inanıyordu. Bu doğallığın korunması ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması için çocuklar özgür bırakılmalıydılar. Ancak bu özgürlüğün sınırları belli olmalıdır. Çocuğun oyunları, sevimli hareketleri hoşgörü ile karşılanmalıdır. Abartılı ilgi gösterip üstüne fazla düşmemelidir.

Politik ve dini kurumları eleştirmesine rağmen *Emile* büyük ölçüde Pestalozzi ve Froebel'i etkilemiştir.¹⁶

Johann Pestalozzi (1746-1827)

İsviçreli bir eğitimci olan Pestalozzi, büyük ölçüde Comenius ve Rousseau'nun görüşlerinden etkilenmiştir.¹⁷ Pestalozzi, tarihteki büyük eğitimciler arasında ilk olarak okul açan kişidir. Eğitimde özellikle erken çocukluk dönemi eğitiminin ayrı bir disiplin olarak görülmesinde önemli katkıları bulunmaktadır. Görüşleri ve uygulamaları açısından çağdaş eğitimde öncü düşünürler arasında yer alır.¹⁸ Oyun, Pestalozzi'nin çalışmalarında sıklıkla ele aldığı bir konudur. Öyle ki kendi öğrencileri üzerine derin etki bıraktığını fark etmiş ve özellikle bu konu üzerinde durmuştur. Pestalozzi, *How Gertrude Teaches her Children (Gertrude Çocuklara Nasıl Öğretiyor?)* ve *Leonard ve Gertrude* adlı eserlerinde eğitim prensiplerini özetlemiştir. Tıpkı Rousseau gibi Pestalozzi, bireysel farklılıkların, ilgi ve ihtiyaçların çocukların öğrenmelerini etkilediğine inanmaktadır.¹⁹ Pestalozzi'nin fikirleri, öğrencisi Froebel tarafından esas alınmış ve geliştirilmiştir.

Friedrich Froebel (1782-1852)

Friedrich Froebel, erken çocukluk dönemi eğitimi ve oyun konusunda sahip olduğu düşünceleri pratiğe dönüştürmeyi başaran ünlü Alman eğitimcidir. Froebel iki yıl Pestalozzi ile çalışmış ve Pestalozzi'nin özellikle oyunun öğrenme anlamına geldiği görüşünden etkilenmiştir. Froebel erken çocukluk dönemi eğitiminde kurumsallaşma anlamında öncü olmuştur. Bu doğrultuda ilk anaokulunu 1826 yılında Blankburg'da açmıştır. Almancadan "çocuk bahçesi" olarak çevrilen "Kindergarten", Froebel'in oyun ve gelişim hakkındaki düşüncelerini açık bir şekilde özetlemektedir.

Froebel, okul öncesi eğitim kurumunu bahçe, öğretmenlerin görevini de bahçıvan metaforu ile açıklar.

Froebel uygulamalarında, oyunu eğitimin önemli bir ögesi olarak ele almış, öğretici oyunları çocukların yeteneklerini geliştirmede kullanılması gereken önemli araçlar olarak görmüştür.²⁰ Froebel'e göre oyun çocuğun en önemli başarısıdır. Çocuğun kendiliğinden ortaya çıkan doğal bir ifade biçimidir. Oyun, küçük yaşlarda boş bir uğraş değildir. Çocuk oyunu ciddiye alır ve oyunun onun için derin anlamları vardır. Froebel, çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için öğretmen tarafından bireysel veya grup oyunları oynatılması gerektiğine inanmaktadır. Çocuklar öğrenme materyallerinin desteğiyle bir rehberlik çerçevesinde özgürce belirledikleri aktiviteler aracılığıyla öğrenirler. Ona göre çocuğun gördüğü ve dokunduğu her şey ilgisini çeker. Çocuğun eşyayı sadece görmesi yeterli değildir. Bunları dokunması, incelemesi, kullanması gerekmektedir. Avrupa'da Froebel'in çocuk eğitiminde geliştirdiği oyun materyalleri ve yöntemleri model alınarak kullanılmıştır.²¹

Owen (1771-1858)

Kendisinden sonra erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgilenen uygulamacıları, araştırmacıları ve bilim insanlarını eğitim, politika ve sosyal olaylara ilişkin düşünceleriyle etkilemiştir. Ekolojist/Çevreci bir bakış açısına sahip olan Owen çocukların içinde yetiştiği çevrenin çocukların düşüncelerini, inançlarını, davranışlarını ve başarılarını doğrudan etkilediğini savunmaktadır (Gordon ve Browne, 2011). Aynı zamanda toplum ve bireylerin çocuklarla en ideal şekilde ilgilenmelerinin çocukların kişiliklerini de olumlu yönde etkilediğini savunmuştur. Owen eğitime ilişkin düşüncelerinde Locke'un boş levha ve Rousseau'nun naturalist yaklaşımını benimseyerek çocuğun doğrudan çevresinden etkilendiğini ve bu çevrenin en ideal şekilde oluşturulmasının ideal bir toplumu yaratacağını belirtmiştir. Bu görüşü ile eğitim tarihinde ütopyacı olarak anılan Owen kendisinden sonra özellikle ABD'de geliştirilmiş olan Head Start programının felsefesini önemli ölçüde etkilemiştir. Owen özellikle fabrikalarda çalışan işçilerin çocukları ve aynı zamanda fabrikalarda, ağır koşullarda çalışan çocuklar için bir erken çocukluk dönemi eğitim kurumu açmıştır. Bu kuruma 4-6 yaş arası dezavantajlı çocuklar ile 1-4 yaş arasındaki küçük çocukları aralık eğitime ilişkin düşüncesine paralel bir sistem kurmaya çalışmıştır. (Hewes, 1995; Morrison, 2004)

Dewey (1859-1952)

Amerikalı felsefeci, psikolog ve eğitimci olan Dewey, Owen ve Froebel'in çalışmalarını daha da geliştirerek eğitim-öğretime uyarlamaya çalışmıştır. Dewey çocukların değerli olduğunu ve onların ilk yıllarının da çok önemli olduğunu belirtmiştir. Froebel'den etkilenen Dewey, eğitimin yaşamın bir parçası olması gerektiğini ve işbirliğine dayalı bir öğretimi sağlaması gerektiğini savunmuştur. Okulların çocukların doğalarına odaklanması gerektiğini savunmuştur. Bu düşünsel ilerlemeye kadar çocukların eğitimdeki süreçleri değil sonuçlarının dikkate alındığını, eğitimin içerisinde çocukların çalıştırıldığını, yedi yaşından çok önceleri tarlada, madenlerde ve fabrikalarda işgücüne katıldıklarını ve bununla mücadele edilmesi gerektiğini savunmuştur (Gordon ve Browne, 2011).

Dewey'e göre gerçek eğitim çocuğun içsel gücünü uyaran ve çocuğun kendini sosyal durumlara göre ifade etmesine olanak tanıyan bir olgudur. Buna ilaveten, çocukların kendi kendilerine karar vermelerine olanak tanıyan, akranları ile paylaşımda bulunan, problem çözme ve işbirliği becerilerini geliştirilmesine olanak tanıyan bir eğitim ortamının yaratılması gerektiğini savunmuştur. Bunun yanında eğitimin yaşamın bir süreci olduğunu ve geleceğe hazırlık olmadığını, çocukların kendi içsel süreçlerinin kendilerinin öğrenmelerini yapılandığı, öğretmenlerin değil çocukların ilgilerinin eğitimde öne çıkması gerektiğini savunmuştur (Krogh ve Slentz, 2001; Morrison 2004).

Maria Montessori (1870-1952)

Montessori yirminci yüzyılın başlarında Montessori metodu adıyla farklı bir erken çocukluk dönemi eğitim programı geliştirmiştir. Kendi metodunun en önemli öğelerinden biri olarak doğal oyun aktivitelerini gösterir. Montessori "hiç bir insan başka bir insanı eğitemez" ilkesinden hareketle oyun materyalleri geliştirmiştir. Ona göre çocuklar bilgiyi doğrudan fiziksel çevrelerinden almaktadırlar.²²

James Heckman (1944- ....)

Aynı zamanda bir erken çocukluk eğitimi destekçisi olan Nobel ödüllü ekonomist James Heckman'a göre bir ülkenin sorunlarını çözmek, daha yetenekli ve daha üretken bir iş gücü sağlamak için çocuklarda doğumdan 5 yaşına kadar bilişsel ve sosyal becerilerinin gelişimine yatırım yapmak son derece önemlidir.

Örnek Soru

1896'da Roma Üniversitesini bitirerek İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru derecesini kazanmıştır. Mezun olduktan sonra Roma Üniversitesinin Psikiyatri kliniğinde gönüllü asistan olarak çalışmaya başlamış özellikle de o dönemde zekâ ve öğrenme geriliği olduğuna inanılan erken çocukluk dönemi çocuklarını yakından gözlemlene ve birebir iletişim kurma imkânı bulmuştur. Yaptığı gözlemler sırasında zekâ geriliği tanısı konulan pek çok çocuğun aslında sağlıklı fakat çevresi tarafından öğrenmeye ve keşfetmeye yönlendirilmemiş bireyler olduğunu keşfetmiştir. Çocuğun küçük bir yetişkin olmadığını savunmuş ve yapılandırılmış bir ortamda çocuğa öğrenme özgürlüğünün sunulması gerektiğini vurgulamıştır.

Erken çocukluk dönemi alanına sağladığı bu katkılarla bilinen pedagog aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Froebel   B) Pestalozzi   C) Locke
D) Montessori   E) Rousseau

Çözüm:

Ünlü İtalyan Eğitimci ve araştırmacı Maria Montessori (1870-1952) tarafından oluşturulan Montessori yaklaşımı Avrupa ve Amerika'da olduğu kadar ülkemizde de giderek pek çok erken çocukluk dönemi kurumu tarafından ana öğretim felsefesi olarak tercih edilen ve popülerlik kazanan yaklaşımlardan biridir. Pek çok ünlü eğitimci gibi Dr. Maria Tecla Artemesia Montessori'nin akademik temelleri eğitim dışı alanlara dayanır. Maria Montessori önce mühendislik okumak istemiş daha sonra tıp alanına yönetmiş o dönemin toplumsal yapısı yüzünden doktor yerine hemşire olması için büyük baskı görmüştür. Bu baskılara kulak asmayan Dr. Montessori 1896'da Roma Üniversitesini bitirerek İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru derecesini kazanmıştır. Mezun olduktan sonra Roma Üniversitesinin Psikiyatri kliniğinde gönüllü asistan olarak çalışmaya başlamış özellikle de o dönemde zekâ ve öğrenme geriliği olduğuna inanılan erken çocukluk dönemi çocuklarını yakından gözlemlene ve birebir iletişim kurma imkânı bulmuştur.

Cevap D